

Martyna ZIEBA

martyna.zieba274@gmail.com

Uniwersytet Warszawski



Egzystencja nudna aż do mdłości – motyw nudy w tekstach Fernanda Pessoa i jego heteronimów

W dynamicznym świecie cechującym się sprawnym przebiegiem i szerokim dostępem do informacji nietrudno o zapewnienie sobie różnego rodzaju bodźców. Wydawać by się mogło, że przy tak dużej różnorodności spędzania czasu i wypełniania wolnych chwil, niemożliwym jest się nudzić. Warto tu jednak zwrócić uwagę, iż nuda nie definiuje się jedynie jako „brak rozrywki”. Może ona bowiem pojawiać się w kontekście zmęczenia egzystencjonalnego. Towarzyszy mu apatia, bierność oraz poczucie bezcelowości życia. Co więcej, zmęczenie tego typu przypomina stany silnej melancholii, a także depresji i jako takie pojawiało się w tekstach wielu pisarzy epoki modernizmu. Nie sposób nie przywołać tu *Mdłości* (1983) francuskiego filozofa Jeana-Paula Sartre’a, gdzie nuda wyraźnie łączy się z poczuciem bezsensu własnego istnienia. Podobne rozważania znajdujemy w tekstach portugalskiego pisarza z początku XX wieku – Fernanda Pessoai.

Niniejszy artykuł ma za zadanie zbadać temat nudy w *Księdze niepokoju* Bernarda Soaresa, pomocnika księgowego w Lizbonie (1982), książce uznawaną za najbliższą postaci samego Pessoai, mimo że ten uczynił autorem tekstu swój „półheteronim” (jak nazwał Bernarda Soaresa). Analiza skupiać się będzie na zabiegach literackich – głównie sposobie narracji – wykorzystanych w celu przedstawienia wspomnianego znużenia egzystencją. Dla szerszej perspektywy badań, artykuł odniesie się do poezji, której autorami są inne heteronimy portugalskiego pisarza: Álvaro de Campos, Ricardo Reis oraz Alberto Caeiro. Rozważania wzbogacą również teksty naukowe z dziedziny literaturoznawstwa, a także psychologii i socjologii. Badania mają na celu wykazać, że nuda w znaczeniu kryzysu egzystencjonalnego jest motywem silnie obecnym w twórczości Fernanda Pessoai, co wpisuje go w krąg pisarzy-myślicieli, których jednym z głównych zainteresowań była kondycja jednostki.